

ЛІТАРАТУРА

1. Baker III J. A., DeFranks T. M. The Politics of Diplomacy: Revolution, War & Peace, 1989—1992. New York, 1995.
2. Перемены в Восточной Европе: международно-политические аспекты. М., 1989.
3. Александров В. В., Есин Е. Н. Объединение Германии и провал германской политики советского руководства. М., 1995
4. Kaiser K. Deutschlands Vereinigung. Die Internationalen Aspekte. Mit den Wichtigen Dokumenten. Bonn, 1991.
5. Альберс Д. Приближения к «германскому вопросу» // Международная жизнь. 1990. № 3.
6. Contemporary U. S. Foreign Policy. Documents and Commentary. New York, 1991.
7. Максимычев И. Ф. Падение Берлинской стены. Записки очевидца // НИИ. 2000. № 4.
8. Das Ende der Teilung: Der Wandel in Deutschland und Osteuropa: In Beiträgen und Dokumenten aus Europa-Archiv. Bonn, 1990.
9. Zoellick R. B. Two Plus Four. The Lessons of German Unification // National Interest, Fall 2000. No 61.

SUMMARY

The gradual transformation in the official Washington's perception of the German Question in 1989 was conditional upon the revision of «containment» policy and trans-atlantic priorities, which turned German unity into the decisive factor in preserving NATO's integrity and U. S. interests in Europe.

УДК 973.092

І. В. Варывончык

АМЕРЫКАНСКІЯ ПРЫГАРАДЫ: ТЭНДЭНЦЫІ РАЗВІЦЦЯ Ё 50—90-х гг.

Асноўнай састаўляючай комплексу ўяўленняў амерыканцаў пра шчаслівае або проста годнае жыццё, важнейшым атрыбутам «амерыканскай мары» заўсёды быў уласны дом у прыгарадзе. Прыгарады ўвасабляюць у сабе амерыканскія культурныя традыцыі і лад жыцця: аўтаномнасць паводзін, індывідуалізм, трансфармаваны індустрыялізацыяй і ростам гарадоў ідэал блізкага да прыроды жыцця ў сельскай мясцовасці калісьці правінцыяльнай Амерыкі.

У пасляваенныя гады мільёны амерыканцаў з сярэднім да-
статкам здзейснілі сваю мару. Гэтаму спрыялі невысокі кошт будаўніцтва і зямлі, нізкія стаўкі крэдытаў, дзяржаўныя праграмы жыллёвага будаўніцтва [2, с. 460—469].

Хуткія тэмпы будаўніцтва ўласных дамоў абумоўліваліся спрыяльнай падаткавай палітыкай федэральнага ўрада, якая рабіла становішча ўладальніка дома больш выгядным і прывабным, чым становішча арандатара. Вынікам было ўскоснае фінансаванне будаўніцтва жылля для амерыканцаў з сярэднім і высокім дастаткам [13]. Так, у 1972—1974 гг. аб'ём падаткавых ільгот для домаўладальнікаў у тры разы перавысіў суму ўсіх прамых дзяржаўных датацый, накіраваных на вырашэнне жыллёвага пытання [19].

На будаўніцтва жылля пад невысокі працэнт выдаваліся крэдыты. Мільёны амерыканцаў скарысталі паслугі Федэральнага жыллёвага агенцтва, Адміністрацыі па справах ветэранаў, Федэральнага жыллёвага крэдытнага банка. У 1934—1979 гг. Федэральнае жыллёвае агенцтва гарантавала крэдыты для будаўніцтва 13,1 млн дамоў, а таксама крэдыты для набыцця мабільных дамоў і перабудовы, рэканструкцыі гатовых дамоў 32,8 млн амерыканцаў [21]. У 1944—1979 гг. 10,3 млн ветэранаў Другой сусветнай вайны атрымалі льготныя крэдыты ад Федэральнага ведамства па справах ветэранаў [1]. Інтэрэс да гэтай дзейнасці дэманстравалі банкаўскі капітал і будаўнічыя кампаніі. Вялікае жаданне мець свой дом умацоўвалася ростам рэальнага прыбытку насельніцтва. У 1947—1980 гг. сярэдні рэальны даход амерыканскай сям'і павялічыўся на 88% — з 13 519 да 25 395 долараў у год [20].

Але ў 80-я гг. кошт жылля стаў расці больш хутка за прыбыткі сярэдніх амерыканцаў [18]. Яшчэ ў 70-я гг. перастаў павялічвацца сярэдні рэальны даход сярод мужчын, але высокі тэмп будаўніцтва захаваўся, што тлумачылася выключна дадатковым прыработкам жанчын [16]. У 80-я гг. сацыялагічныя даследаванні адлюстравалі змяншэнне колькасці амерыканцаў, якія валодалі ўласнымі дамамі ў прыгарадах. У параўнанні з 50—60-мі гг. рэальныя плацяжы па крэдытах узраслі больш за 4 разы. Яшчэ адным вынікам павелічэння цаны жылля была міграцыя часткі насельніцтва прыгарадаў зноў у горад і стварэнне новых таных спальных раёнаў [14, с. 315—316].

Пытанне атрымаць жыллё было асабліва вострым для неграў і іншых этнічных меншасцяў. Патэнцыяльная магчымасць запынення імі ўзнікаўшых у прыгарадах працоўных месц абмяжоўвалася дыскрымінацыйнай палітыкай мясцовых органаў самакіравання, якія кантраляваліся белымі амерыканцамі, і адсутнасцю дастатковай колькасці таннага жылля [9, с. 874—878; 10, с. 61—63].

У 80-х гг. упершыню пасля Вялікай дэпрэсіі колькасць амерыканцаў, якія валодалі ўласнымі дамамі, стала змяншацца. Больш за іншых гэта тычылася маладых амерыканцаў. У меншай ступені гэты працэс закрануў і домаўладальнікаў сярэдняга ўзросту 39—59 гадоў. Па некаторых падліках, колькасць

бяздомных у краіне дасягнула 2,5 млн чал. Адною с падстаў такога становішча было скасаванне адміністрацыяй Р. Рэйгана праграмы фінансавання будаўніцтва жылля для малазабеспечаных сямей [6, с. 60].

Цяжкасці з набыццём жылля ў маладых прадстаўнікоў сярэдняга класа адмоўна адбіваліся на больш бедных амерыканцах, бо адпаведна павялічваўся кошт арэнды кватэр, якія ў іншыя гады запаўняліся менш заможнымі кліентамі. Рэальны кошт дамоў у канцы 80-х гг. атрымаўся значна больш высокім, чым у 70-я гг., у той час як рэальныя прыбыткі маладых амерыканцаў, «белых» і «блакітных каўняроў» засталіся на тым жа ўзроўні або нават скараціліся [6, с. 60—64].

Імклівы рост прыгарадаў змяніў не толькі іх знешні выгляд і структуру, але і жыццё жыхароў. Разам з індустрыяльнымі паркамі, даследчымі і медыцынскімі ўстановамі, культурнымі і спартыўнымі цэнтрамі — рознага кшталту перавагамі гарадскога жыцця, у прыгарадах з'явіліся раней неўласцівыя ім загані — злачыннасць, наркаманія, галечка.

Тыповы прыгарад 50-х гг. быў месцам жыхарства маладых белых прадстаўнікоў сярэдняга класа. У 70-я гг. з'явіліся новыя тыпы прыгарадаў, раёны, дзе жылі выключна багатыя амерыканцы, прыгарады, населеныя рабочымі прамысловых прадпрыемстваў, і прыгарады, дзе жылі негры і іншыя нацыянальныя меншасці. Аднак асноўную частку насельніцтва прыгарадаў заўсёды складаў белы сярэдні клас [15, с. 71—89]. Напрыклад, у 1980 г. чорныя амерыканцы складалі толькі 6,1 % насельніцтва прыгарадаў, толькі 8,2 % мелі прыбытак меншы за вызначаны ўрадам узровень беднасці, у той час, як сярод гарадскіх жыхароў гэты паказчык быў 17,2 % [15, с. 82; 7 с. 81]. Сацыялагічныя даследаванні 80-х гг. высветлілі рост колькасці неграў, што жылі ў прыгарадах, з 16 да 21 % ад іх агульнай колькасці. Не зважаючы на гэта, фактычная сегрэгацыя ў адносінах да неграў і іншых этнічных меншасцяў захоўвалася. Месцы кампактнага пражывання неграў прыцягвалі да сябе іншых чорных амерыканцаў, у той час як белае насельніцтва выкарыстоўвала разнастайныя сродкі, ад сакрэтных дамоўленасцей з будаўнічымі кампаніямі да прамых расісцкіх выступленняў для абмежавання пранікнення неграў у іх раёны [11, с. 593—594]. Актывізацыя эканамічнага жыцця ў прыгарадах ў 80-90-я гг., развіццё звязаных з навукова-тэхнічнай рэвалюцыяй, новымі тэхналогіямі незалежных ад старых гарадскіх цэнтраў і гаспадарчых інфраструктур, камунікацый, сферы абслугоўвання закранулі перш за ўсё багатыя прыгарады, месца жыхарства заможных амерыканцаў, што не толькі не спрыяла ліквідацыі сегрэгацыі, але і паглыбіла яе [8, с. 49].

Да 1970 г. колькасць жыхароў прыгарадаў, якія мелі прыбытак меншы за афіцыйны ўзровень беднасці, складала 5 199 000 чал., ці 8,2 %, а ў 1989 г.— 9 500 000 чал., ці 9 % [4, с. 42; 12, с. 22—24]. Будаўнічыя кампаніі рэагавалі на гэта павелічэннем будаўніцтва для тых, хто быў плацежаздольны — багатых і вельмі багатых амерыканцаў. Становішча на рынку таннага жылля абвастрылася як з-за росту колькасці беднаты, так і з-за памяншэння яго будаўніцтва.

Даследаванні Аб'яднанага цэнтра жыллёвых праблем Гарвардскага ўніверсітэта канстатавалі найбольш імклівы рост кошту арэнды таннага жылля. Колькасць сямей з рэальным заробкам менш чым 5 тыс. долараў у 1984—1986 гг. павялічылася на 55 %, у той час як колькасць танных кватэр зменшылася больш за мільён адзінак. Адначасова з 1,5 да 2,7 мільёна ўзрасла колькасць кватэр, дзе ніхто не жыў, і 90 % з якіх прызначаліся для багатых амерыканцаў. Інстытут гарадскіх даследаванняў канстатаваў, што найбольш бедная 1/5 частка амерыканцаў выдаткоўвала на арэнду не менш чым 56 % свайго заробку [6, с. 60—64].

У 50-я гг. прыгарады фактычна з'яўляліся спальнымі раёнамі. Але да 90-х гг. там ужо знаходзіліся офісы найбольш буйных карпарацый, высокатэхналагічныя прадпрыемствы, магутныя гандлёвыя цэнтры. Колькасць амерыканцаў, якія кожны дзень ехалі на працу ў горад, зраўнялася з колькасцю тых, чыё месца працы знаходзілася ў прыгарадзе [3, с. 7]. Прыгарады хутка раслі і мелі ўжо большую за гарады колькасць новых офісных памяшканняў, менавіта там стваралася большая частка новых месц працы [17].

Калі 50—60-я гг. былі перыядам дэцэнтралізацыі гарадскога насельніцтва, то, пачынаючы з 70-х гг., у прыгарады сталі перамяшчацца практычна ўсе формы грамадскага, дзелавага і культурнага жыцця. Яшчэ ў 1978 г. вынікі выбарчага апытання жыхароў прыгарадаў Нью-Йорка газетай «Нью-Йорк Таймс» сведчылі, што толькі 20 % апытаных працавалі ў горадзе, 53 % прыязджалі туды менш пяці разоў у год, 76 % лічылі, тое, што адбываецца ў горадзе, ніяк не ўплывае на іх жыццё, а 54% наогул меркавалі, што яны не мелі ніякага дачынення да Нью-Йорка. Прыгарады ператварыліся ў ланцуг новых гарадскіх населеных пунктаў, якія мелі абмежаваныя сувязі з цэнтральнай метраполіяй. Жыхары прыгарадаў стварылі свой асобы лад жыцця і бачылі сваю будучыню ўдалечыні ад вялікага горада [5, с. В3]. Калі дадаць да гэтага, што, пачынаючы з 1990 г., большасць выбаршчыкаў краіны жыла ў прыгарадах, робіцца відавочным: менавіта яны, прыгарады, фактычна зрабіліся цэнтрамі, чыё далейшае развіццё вызначае вобраз сучаснай Амерыкі.

ЛІТАРАТУРА

1. Administrator of Veteran Affairs. Veteran Administration: 1979 Annual Report. Washington, 1980.
2. *Baldassare M.* Citizen Support for Regional Government in the New Suburbs // *Urban Affairs Quarterly*. 1989. No 24. P. 460—469.
3. *Baldassare M.* Trouble in Paradise: The Suburban Transformation in America. New York, 1986. P. 7.
4. *Fernandez J., Pincus J.* Troubled Suburbs: An Exploratory Study. Santa Monica, 1982. P. 42.
5. *Feron J.* Findings and Analysis of the New York Times Suburban Poll // *The New York Times*. 1978. 14 November. P. B3.
6. *Greider W.* Gimme shelter even middle-class Americans now feel the housing crisis // *Utner Reader*. 1989. No 33. P. 60—64.
7. *Lampard E.* The Nature of Urbanization. In *Vision of the Modern City: Essays in History, Art and Literature* / Ed. by W. Sharpe, L. Wallock. Baltimore, 1987. P. 82.
8. *Leinberger Ch., Lockwood Ch.* How Business is Reshaping America // *The Atlantic*. 1986. No 10. P. 49.
9. *Logan J. R., Stearns L. B.* Racial Segregation and Racial Change in American Suburbs // *American Journal of Sociology*. 1984. No 89. P. 874—878.
10. *Logan J. R., Stearns L. B.* Suburban Racial Segregation as a Nonecological Process // *Social Forces*. 1981. No 60. P. 61—73.
11. *Massey D., Denton A.* Suburbanization and Segregation in U.S. Metropolitan Areas // *American Journal of Sociology*. 1988. No 11. P. 593—594.
12. *McCormick J., McKillop P.* The Other Suburbs // *Newsweek*. 1989. 26 June. P. 22—24.
13. *Morris E. W., Winter M.* Housing, Family and Society. New York, 1978.
14. *Morrow-Jones H. A.* Housing Tenure Change in American Suburbs // *Urban Geography*. 1989. No 10. P. 315—316.
15. *Muller P.* Contemporary Suburban America. New Jersey, 1981. P. 71—89.
16. *Myers D. A.* Cohort — Based Indicator of Housing Progress // *Population Research and Policy Review*. 1985. No 1. P. 109—136.
17. *Stevens W.* Beyond the Mall: Suburbs Evolving into Outer City // *New York Times*. 1987. 8 November.
18. *Stone M. E.* Housing and the Dynamics of the U.S. Capitalism. // *Bratt R., Hartman C.* Critical Perspectives on Housing. Philadelphia, 1986. P. 41—67.
19. *Yearns M. H.* Government Housing Programs: A Brief Review // *Wedin C. S. and Nygren L. C.* Housing Perspectives: Individuals and Families. Minneapolis, 1976. P. 81—86.
20. U.S. Bureau of Census. Money Income of Households, Families and Persons in the United States: Current Population Report. Ser. P-60. No 146. Washington, 1980.
21. U.S. Department of Housing and Urban Development, 1980. 1979 Statistical Year Book. Washington, 1980.

SUMMARY

The article is a short review of changing social and economic forces that have been shaping the outer city, the suburbs in contemporary America. A special emphasis is made on home ownership and housing crisis in the 90's.